

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Po rozpadzie ZSRR i podczas pierwszych lat rządów Władimira Putina Kreml oficjalnie odżegnywał się od ideologizacji polityki, a nowy prezydent zapewniał, że Rosja chce być „normalnym mocarstwem”. Wówczas mesjanizm (misjonizm) przez większość rosjoznawców był traktowany jako relikw przesłości nie oddziałujący na polityczne myślenie rosyjskich elit. Ocena ta zmieniła się drastycznie pod wpływem tzw. zwrotu konserwatywnego oraz toczącego się konfliktu na Ukrainie. O renesansie rosyjskiego mesjanizmu zaczęto pisać w wiodących czasopismach (Financial Times, Economist), pojawiły się analizy i komentarze. Temu wzrostowi zainteresowania tematem nie towarzyszą jednak pogłębione opracowania zjawiska. W zdecydowanej większości publikacji mesjanizm jest stosowany jako „wytrych” w celu uproszczonego wyjaśnienia polityki zagranicznej Rosji. Choć pomysł na niniejszy projekt zrodził się na długo przez zwrotem konserwatywnym, to prowadzona w ostatnich latach przez Kreml polityka retradycjonalizacji dyskursu publicznego jest ważnym argumentem na rzecz podjęcia niniejszego problemu – niezwykle aktualnego dla zrozumienia dynamiki rosyjskiej polityki.

W proponowanym przeze mnie ujęciu misja to przekonanie o wyjątkowości danej zbiorowości (państwa/narodu), które przejawia się w jej szczególnym przeznaczeniu (ros. *особенное предназначение*). Zakładam, że misję określają trzy współpowiązane cechy: (a) przekonanie o szczególnym przeznaczeniu, (b) poczucie wyższości moralnej (polityka w kategoriach moralnego obowiązku), (c) przekonanie o działaniu w interesie niepartykularnym. Celem badań jest poznanie i zrozumienie zjawiska współczesnego mesjanizmu w polityce zagranicznej Rosji poprzez ustalenie treści, kontekstu oraz funkcji misji w rosyjskim myśleniu o stosunkach międzynarodowych. Przedmiotem analizy jest rosyjski dyskurs oficjalny dotyczący polityki zagranicznej w latach 2000-2014. Zbadam zatem różne formy wystąpień (przemówienia, wywiady, komentarze, wystąpienia na konferencjach prasowych itd.) funkcjonariuszy państwowych mających wpływ na politykę zagraniczną Rosji.

Realizacja projektu pozwoli nam zrozumieć nie tylko wielość i różnorodność typów misji, do jakich Rosja pretenduje, ale także dynamikę procesu samo-identyfikacji państwa rosyjskiego. Niniejszy projekt umożliwi także spostrzeżenia dotyczące uniwersalnych mechanizmów mesjanizmu politycznego. Mam nadzieję, że posłuży on za punkt wyjścia do badań komparatystycznych państw o różnych statusach – porównania Rosji (*recovering power*) z USA (*dominating power*) i Chinami (*rising power*). Projekt ma charakter multidyscyplinarny, łączy w sobie elementy politologii, socjologii, filozofii oraz kulturologii.